

Pietro Rossi*

THEORIE DER MODERNEN GESCHICHTSSCHREIBUNG

Suhkamp Verlag, Frankfurt am Main 1987, 298 str.

Najnovejše razprave v zgodovinski vedi med predstavniki socialne in strukturne zgodovine na eni strani in zgodovinarji vsakdanjega življenja na drugi so nanovo načela različna teoretična in metodološka vprašanja zgodovinopisja. Zato je vedno bolj nujen prikaz različnih raziskovalnih pristopov in metodoloških nastavkov. Pričujoči zbornik prispevkov štirinajstih avtorjev je zastavljen tako, da si lahko ustvarimo sliko o sodobnih prevladujočih teorijah zgodovinopisja.

V prvem, temeljnem delu se s svojimi teksti predstavljajo: Arthur C. Danto (»Historisches Erklären, historisches Verstehen und die Geisteswissenschaften«, str. 27—56) ter Hayden White (»Das Problem der Erzählung in der modernen Geschichtstheorie«, str. 57—106, zagovornika narativne šole; Reinhart Koselleck (»Moderne Sozialgeschichte und historische Zeiten«, str. 173—190), predstavnik pojmovno analitične smeri; François Furet (»Die Methoden der Sozialwissenschaften in der Geschichtsforschung und ‚histoire totale‘«, str. 147—172), mlajši član francoskih Annalov; Wolfgang J. Mommsen (»Geschichte als Historische Sozialwissenschaft«, str. 107—146), zagovornik zgodovine kot družboslovne znanosti in Jerzy Topolski (»Die Wissenschaftlichkeit der Geschichtsschreibung und ihre Grenzen«, str. 191—220), ki se zavzema predvsem za znanstvenost zgodovinopisja.

Drugi interpretacijski del oziroma komentarnje zapisov zgornjih avtorjev dopolnjujejo:

William H. Dray (»Einige Überlegungen zu Problemen der Narrität«, str. 221—229); Jorn Rusen (»Narrativität und Modernität in der Geschichtswissenschaft«, str. 230—237); Wolfgang Kuttler (»Geschichte als spezifisch historisch-materialistische Gesellschaftswissenschaft«, str. 238—247); Karl-Georg Faber (»Cogito ergo sum historicus novus«, str. 248—256); Christian Meier (»Pladoyer für eine Aufhebung der ‚histoire nouvelle‘«, str. 257—265); Aron Ja. Gurevič (»Die Geschichte

als Dialog mit den Menschen vergangener Epochen«, str. 266—273); Massimo L. Salvadori (»Die vielen Historien«, str. 274—281); Peter Winch (»Die Darstellung der Welt in der Geschichte«, str. 282—299).

Toda izbor tekstov, dokončan in objavljen v lanskem letu, ki sega v leto 1982, v čas neposredno po zborovanju zgodovinarjev v Torinu, ni zgolj preprosta predstavitev nasprotujočih si stališč, temveč posreduje različne argumentacije, s katerimi so omenjeni avtorji vzpostavljali in zagovarjali lastna stališča ter kritizirali usmeritve svojih kolegov.

Zato predstavlja malodane vsak prispevek — tu mislim predvsem na prvi del zbornika — hkrati tudi historiat teorij zgodovinopisja zadnjih desetletij.

Tako je zastavljen tudi najobširnejši tekst zbornika, prispevek Haydna Whita, (»Das Problem der Erzählung...«). Avtor se historične obravnave loteva predvsem s stališča pripovedi ter ugotavlja, da je na področju takšne razprave mogoče ločiti osnovne usmeritve, ki jih sam predstavlja z njihovimi nosilci;

Prič: anglo-ameriški filozofi analitične šole Walsh, Gardiner, Dray, Morton White, Danto, Mink, »znanstveniki, ki poskušajo (...) obliki razlage (form of explanation) zgodovinskih dogodkov in procesov zagotoviti epistemološki status narativnosti«.¹

Drugič: družboslovno usmerjeni zgodovinarji, katerim vzor so prav gotovo predstavniki Annales. Avtorji kot Braudel, Furet, Le Goff, Le Roy, Ladurie itd. narativni historiografiji očitajo neznanstvenost in jo *razkrinkava*jo kot »strateškega reprezentanta ideologije, ki ga je v prid vzpostavitev zgodovinske raziskave na ravni prave znanosti treba neizogibno zatreti«.²

Tretjič: semiolško usmerjeni literarni teoretiki in filozofi Barthes, Foucault, Derrida, Todorov, Julija Kristeva, Benveniste, Genette, Eco ..., ki so »na različne

* Pietro Rossi je profesor za zgodovino filozofije in filozofijo zgodovine na univerzi v Torinu.

¹ Pietro Rossi: Theorie der modernen Geschichtsschreibung..., str. 62.

² Prav tam, str. 62, 63.

načine raziskovali in obravnavali pripoved kot nekakšen diskurzivni 'Code' znotraj drugih kodov.³ Ugotavljali so namreč, v kolikšni meri je tak *kod* primeren za predstavitev *stvarnosti* glede na pragmatični namen določenega nosilca diskurza.

Cetrtilč: hermenevtično usmerjeni filozofi, npr. Gadamer in Ricoeur, ki so pripoved dojeli kot diskurzivno manifestacijo svojevrstne zavesti o času (Zeitbewußtsein) oziroma o časovni strukturi (Zeitstruktur).

Peto kategorijo pa je mogoče razbrati iz stališč tistih zgodovinarjev, ki ne pripadajo nobeni določeni filozofski ali metodološki usmeritvi, »temveč raje nastopajo s stališča dogme poklicnega po-

ložaja kot zagovorniki *zgodovinske obrti* in za katere je pripovedništvo nadvse ugleden način za *opravljanje* (kot je formuliral J. H. Hexten) ali *prakticiranje* zgodovine (kot bi dejal Geoffrey Elton).⁴ Ta skupina pravzaprav ne predstavlja nekega teoretskega stališča, temveč uteleša tradicionalno eklektičnost v zgodovinski vedi, eklekticizem, ki gleda na teorijo kot na oviro dejanski praksi zgodovinske raziskave, katere naloga naj bi bila v prvi vrsti empirično raziskovalno delo.

Preostali avtorji pa seveda gledajo na problematiko s stališč lastne teorije, s stališč, ki so znotraj kratko opisanih usmeritev še posebej razčlenjena.

Oto Luthar

³ Prav tam, str. 63.

⁴ Prav tam, str. 63.